

---

## Natya Shastra Chapter 6

---

நாட்டியஸாஸ்த்ரம் அத்யாய: 6

---

### Document Information

---



---

Text title : naaTyashaastra adhyaaya 6

File name : natya06.itx

Category : nATyashAstra, major\_works, bharata

Location : doc\_z\_misc\_major\_works

Author : Sage Bharata

Transliterated by : dpadmakar at hotmail.com

Proofread by : dpadmakar at hotmail.com

Latest update : May 24, 2001

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

---

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

**Please help to maintain respect for volunteer spirit.**

---

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

---

March 24, 2024

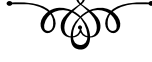
*sanskritdocuments.org*

---



## Natya Shastra Chapter 6

### நாட்டியஸாஸ்த்ரம் அத்தியாய: 6



॥ பூநீரஸ்து ॥

புரதமுநிப்ரணீதம் நாட்டியஸாஸ்த்ரம்

அத<sup>2</sup> ஷஷ்டோ<sup>2</sup>த்யாய: ॥

பூர்வரங்க<sup>3</sup>விதி<sup>4</sup>ம் ஸ்ருத்வாபுநராஹுர்மஹத்தமா: ॥

புரதம் முநய: ஸர்வே ப்ரஸ்நாந்பஞ்சாபி<sup>4</sup>த<sup>4</sup>த்ஸவ ந: ॥ 1 ॥

யே ரஸா இதி பட்<sup>2</sup>யந்தே நாட்டியே நாட்டியவிசக்ஷண: ॥

ரஸத்வம் கேந வை தேஷாமேததா<sup>3</sup>க்<sup>2</sup>யாதும்ஹஸி ॥ 2 ॥

பா<sup>4</sup>வாஸ்சைவ கத<sup>2</sup>ம் ப்ரோக்தா: கிம் வா தே பா<sup>4</sup>வயந்த்யபி ॥

ஸங்க்<sup>3</sup>ரஹம் காரிகாம் சைவ நிருக்தம் சைவ தத்த்வத: ॥ 3 ॥

தேஷாம் து வசநம் ஸ்ருத்வா முநீநாம் புரதோ முநி: ॥

ப்ரத்யுவாச புநர்வாக்யம் ரஸபா<sup>4</sup>வவிகல்பநம் ॥ 4 ॥

அஹம் வ: கத<sup>2</sup>யிஷ்யாமி நிகி<sup>2</sup>லேந தபோத<sup>4</sup>நா: ॥

ஸங்க்<sup>3</sup>ரஹம் காரிகாம் சைவ நிருக்தம் ச யதா<sup>2</sup>க்ரமம் ॥ 5 ॥

ந ஸக்யமஸ்ய நாட்டியஸ்ய க<sup>3</sup>ந்துமந்தம் கத<sup>2</sup>ஞ்சந ॥

கஸ்மாத்<sup>3</sup>ப<sup>3</sup>ஹுத்வாஜ்ஜ்ஞாநாநாம் ஸில்பாநாம் வாப்யநந்தத: ॥ 6 ॥

ஏகஸ்யாபி ந வை ஸக்யஸ்த்வந்தோ ஜ்ஞாநாண்வஸ்ய ஹி ॥

க<sup>3</sup>ந்தும் கிம் புநரந்யேஷாம் ஜ்ஞாநாநாமர்த<sup>2</sup>தத்த்வத: ॥ 7 ॥

கிந்த்வல்பஸுலித்ரக்<sup>3</sup>ரந்தா<sup>2</sup>ர்த<sup>2</sup>மநுமாநப்ரஸாத<sup>4</sup>கம் ॥

நாட்டியஸ்யாஸ்ய ப்ரவக்ஷ்யாமி ரஸபா<sup>4</sup>வாதி<sup>3</sup>ஸங்க்<sup>3</sup>ரஹம் ॥ 8 ॥

விஸ்தரேனோபதி<sup>3</sup>ஷ்டாநாமர்தா<sup>2</sup>நாம் ஸுலித்ரபா<sup>4</sup>ஷ்யயோ: ॥

நிப<sup>3</sup>ந்தோ<sup>4</sup> யோ ஸமாலேந ஸங்க்<sup>3</sup>ரஹம் தம் விது<sup>3</sup>ர்பு<sup>3</sup>தா: ॥ 9 ॥

ரஸா பா<sup>4</sup>வா ஹ்யபி<sup>4</sup>நயா: த<sup>4</sup>ர்மீ வ்ரு<sup>3</sup>த்திப்ரவ்ரு<sup>3</sup>த்தய: ॥

ஸித்<sup>3</sup>தி: ॥ 4 ஸ்வராஸ்ததா<sup>2</sup>தோத்<sup>3</sup>யம் கா<sup>3</sup>நம் ரங்க்<sup>3</sup>ஸ்ச ஸங்க்<sup>3</sup>ரஹ: ॥ 10 ॥

அல்பாபி<sup>4</sup>தா<sup>4</sup>நேநார்தோ<sup>2</sup> ய: ஸமாஸேநோச்யதே பு<sup>3</sup>தை:<sup>4</sup> |

ஸு<sup>3</sup>திரத: ஸா<sup>5</sup>நுமதவ்யா காரிகார்த<sup>2</sup>ப்ரத<sup>3</sup>ர்ஸிநீ || 11 ||

நாநாநாமாஸ்ரயோத்பந்நம் நிக<sup>4</sup>ண்டுநிக<sup>3</sup>மாந்விதம் |

தா<sup>4</sup>த்வர்த<sup>2</sup>ஹேதுஸம்யுக்தம் நாநாஸித்<sup>3</sup>தா<sup>4</sup>ந்தஸாதி<sup>4</sup>தம் || 12 ||

ஸ்தா<sup>2</sup>பிதோ<sup>5</sup>ர்தோ<sup>2</sup> ப<sup>4</sup>வேத்<sup>3</sup>யத்ர ஸமாஸேநார்தா<sup>2</sup>ஸு<sup>3</sup>சக: |

தா<sup>4</sup>த்வர்த<sup>2</sup>வசநேநேஹ நிருக்தம் தத்ப்ரசக்ஷதே || 13 ||

ஸங்க்<sup>3</sup>ரஹோ யோ மயா ப்ரோக்த: ஸமாஸேந த்<sup>3</sup>விஜோத்தமா: |

விஸ்தரம் தஸ்ய வக்ஷயாமி ஸநிருக்தம் ஸகாரிகம் || 14 ||

ஸ்ரு<sup>3</sup>ங்கா<sup>3</sup>ரஹாஸ்யகருணா ரௌத்<sup>3</sup>ரவீரப<sup>4</sup>யாநகா: |

பீ<sup>3</sup>ப<sup>4</sup>த்ஸாத்<sup>3</sup>பு<sup>4</sup>தஸம்ஜ்ஞௌ சேத்யஷ்டௌ நாட்யே ரஸா: ஸம்ரு<sup>3</sup>தா: || 15 ||

ஏதே ஹ்யஷ்டௌ ரஸா: ப்ரோக்தா த்<sup>3</sup>ருஹிநேந மஹாத்தமநா |

புநஸ்ச பா<sup>4</sup>வாந்வக்ஷயாமி ஸ்தா<sup>2</sup>யிஸஞ்சாரிஸத்த்வஜாந் || 16 ||

ரதிஹாஸஸ்ச ஶோகஸ்ச க்ரோதோ<sup>4</sup>த்ஸாஹௌ ப<sup>4</sup>யம் ததா<sup>2</sup> |

ஜு<sup>3</sup>ப்ஸா விஸ்மயஸ்சேதி ஸ்தா<sup>2</sup>யிபா<sup>4</sup>வா: ப்ரகீர்திதா: || 17 ||

நிர்வேத<sup>3</sup>க்<sup>3</sup>லாநிஸங்காக்<sup>2</sup>யாஸ்ததா<sup>2</sup>ஸு<sup>3</sup>யா மத: <sup>3</sup>ஸ்ரம: |

ஆலஸ்யம் சைவ தை<sup>3</sup>ந்யம் ச சிந்தாமோஹ: ஸம்ரு<sup>3</sup>திர்த்<sup>4</sup>ரு<sup>3</sup>தி: || 18 ||

வா<sup>3</sup>டா<sup>3</sup> சபலதா ஹர்ஷ ஆவேகோ<sup>3</sup> ஜட<sup>3</sup>தா ததா<sup>2</sup> |

க<sup>3</sup>ர்வோ விஷாத<sup>3</sup> ஓளத்ஸுக்யம் நித்<sup>3</sup>ராபஸ்மார ஏவ ச || 19 ||

ஸு<sup>3</sup>ப்தம் விபோ<sup>3</sup>தோ<sup>4</sup>மர்ஷஸ்சாப்யவஹித்த<sup>2</sup>ம்தோ<sup>2</sup>க்<sup>3</sup>ரதா |

மதிர்வ்யாதி<sup>4</sup>ஸ்ததோ<sup>2</sup>ந்மாத<sup>3</sup>ஸ்ததா<sup>2</sup> மரணமேவ ச || 20 ||

த்ராஸஸ்சைவ விதர்க்<sup>3</sup>ச விஜ்ஞேயா வ்யபி<sup>4</sup>சாரிண: |

த்ரயஸ்த்ரிம்ஸத<sup>3</sup>ம் பா<sup>4</sup>வா: ஸமாக்<sup>2</sup>யாதாஸ்து நாமத: || 21 ||

ஸ்தம்ப: <sup>4</sup>ஸ்வேதோ<sup>3</sup>த<sup>2</sup> ரோமாஞ்ச: ஸ்வரபே<sup>4</sup>தோ<sup>3</sup>த<sup>2</sup> வேபது: <sup>2</sup> |

வைவர்ண்யம்ஸ்ரு ப்ரலய இத்யஷ்டௌ ஸாத்விகா: ஸம்ரு<sup>3</sup>தா: || 22 ||

ஆங்கி<sup>3</sup>கௌ வாசிகஸ்சைவ ஹ்யாஹார்ய: ஸாத்விகஸ்ததா<sup>2</sup> |

சத்வாரோ<sup>5</sup>பி<sup>4</sup>நயா ஹ்யேதே விஜ்ஞேயா நாட்டயஸம்ஸ்ரயா: || 23 ||

லோகத<sup>4</sup>ர்மீ நாட்டயத<sup>4</sup>ர்மீ த<sup>4</sup>ர்மீதி த்<sup>3</sup>விவித: <sup>4</sup> ஸம்ரு<sup>3</sup>த: |

பா<sup>4</sup>ரதீ ஸாத்வதீ சைவ கைஸிக்யாரப<sup>4</sup>ட ததா<sup>2</sup> || 24 ||

சதஸ்ரோ வ்ருத்தயோ ஹ்யேதா யாஸு நாட்டயம் ப்ரதிஷ்டி<sup>2</sup>தம் |  
ஆவந்தீ தா<sup>3</sup>க்ஷிணத்தயா ச ததா<sup>2</sup> சைவோட்<sup>4</sup>ரமாக<sup>3</sup>தீ<sup>4</sup> || 25 ||

பாஞ்சாலமத<sup>4</sup>யமா சேதி விஜ்ஞேயாஸ்து ப்ரவ்ருத்தய: |  
தை<sup>3</sup>விகீ மாநுஷீ சைவ எதி<sup>3</sup>தி:<sup>4</sup> ஸ்யாத்<sup>3</sup>தி<sup>3</sup>விவிதை<sup>4</sup>வ து || 26 ||

ஸாரீராப்சைவ வைணு<sup>3</sup>ஸ ஸப்த ஷட்<sup>3</sup>ஜாத<sup>3</sup>ய: ஸ்வரா: |  
[நிஷாத<sup>3</sup>ர்ஷப<sup>4</sup>கா<sup>3</sup>ந்தா<sup>4</sup>ரமத<sup>4</sup>யபஞ்சமதை<sup>4</sup>வதா: || ]  
ததம் சைவாவந்த<sup>3</sup>த<sup>4</sup>ம் ச க<sup>4</sup>நம் ஸுஷிரமேவ ச || 27 ||

சதுர்வித<sup>4</sup>ம் ச விஜ்ஞேயமாதோத்<sup>3</sup>யம் லக்ஷணந்விதம் |  
ததம் தந்த்ரீக<sup>3</sup>தம் ஜ்ஞேயமவந்த<sup>3</sup>த<sup>4</sup>ம் து பௌஷ்கரம் || 28 ||

க<sup>4</sup>நஸ்து தாலோ விஜ்ஞேய: ஸுஷிரோ வம்ஸ ஏவ ச |  
ப்ரவேஸாக்ஷேபநிஷக்ராமப்ராஸாதி<sup>3</sup>கமதா<sup>2</sup>ந்தரம் || 29 ||

கா<sup>3</sup>நம் பஞ்சவித<sup>4</sup>ம் ஜ்ஞேயம் த்<sup>4</sup>ருவாயோக<sup>3</sup>ஸமந்விதம் |  
சதுரஸ்ரோ விக்ரு<sup>3</sup>ஷ்டம்<sup>3</sup>ச ரங்க<sup>3</sup>ஸ்த்ரய்ஸ்ரம்<sup>3</sup>ச கீர்தித: || 30 ||

ஏவமேஷோ<sup>5</sup>ஸ்பஸூத்ரார்தோ<sup>2</sup> நிர்தி<sup>3</sup>ஷ்டோ நாட்டயஸங்க<sup>3</sup>ரஹ: |  
அத: பரம் ப்ரவக்ஷ்யாமி ஸூத்ரக்<sup>3</sup>ரந்த<sup>2</sup>விகல்பநம் || 31 ||

தத்ர ரஸானேவ தாவதா<sup>3</sup>தா<sup>3</sup>வபி<sup>4</sup>வ்யாக<sup>2</sup>யாஸ்யாம: | ந ஹி ரஸாத்<sup>3</sup>ரு<sup>3</sup>தே  
கஸ்சித<sup>3</sup>ர்த:<sup>2</sup> ப்ரவர்ததே |

தத்ர விபா<sup>4</sup>வாநுபா<sup>4</sup>வவ்யபி<sup>4</sup>சாரிஸம்யோகா<sup>3</sup>த்<sup>3</sup>ரஸநிஷ்பத்தி: |  
கோ த்<sup>3</sup>ரு<sup>3</sup>ஷ்டாந்த: | அத்ராஹ - யதா<sup>2</sup> ஹி

நாநாவ்யஞ்ஜநௌஷதி<sup>4</sup>த்<sup>3</sup>ரவ்யஸம்யோகா<sup>3</sup>த்<sup>3</sup>ரஸநிஷ்பத்தி: ததா<sup>2</sup>  
நாநாபா<sup>4</sup>வோபக<sup>3</sup>மாத்<sup>3</sup>ரஸநிஷ்பத்தி: | யதா<sup>2</sup> ஹி -

கு<sup>3</sup>டா<sup>3</sup>தி<sup>3</sup>பி<sup>4</sup>ர்த்<sup>3</sup>ரவ்யயர்வ்யஞ்ஜநௌஷதி<sup>4</sup>பி<sup>4</sup>ம்<sup>3</sup>ச ஷாட்<sup>3</sup>வாத<sup>3</sup>யோ ரஸா  
நிர்வர்த்யந்தே

ததா<sup>2</sup> நாநாபா<sup>4</sup>வோபக<sup>3</sup>தா அபி ஸ்தா<sup>2</sup>யிநோ பா<sup>4</sup>வா ரஸத்வமாப்நுவந்தீதி |  
அத்ராஹ - ரஸ இதி க: பதா<sup>3</sup>ர்த:<sup>2</sup> | உச்ச்யதே - ஆஸ்வாத்<sup>3</sup>யத்வாத் |

கத<sup>2</sup>மாஸ்வாத்<sup>3</sup>யதே ரஸ: |

யதா<sup>2</sup> ஹி நாநாவ்யஞ்ஜநஸம்ஸ்க்ரு<sup>3</sup>தமந்நம் பு<sup>4</sup>ஞ்ஜாந ரஸாநாஸ்வாத்<sup>3</sup>யந்தி  
ஸுமநஸ: புருஷ ஹர்ஷாதீ<sup>3</sup>ம்<sup>3</sup>ம்<sup>3</sup>சாதி<sup>4</sup>க<sup>3</sup>ச்ச<sup>2</sup>ந்தி ததா<sup>2</sup>

நாநாபா<sup>4</sup>வாபி<sup>4</sup>நயவ்யஞ்ஜிதாந் வாக<sup>3</sup>ங்க<sup>3</sup>ஸத்தோபேதாந்

ஸ்தா<sup>2</sup>யிபா<sup>4</sup>வாநாஸ்வாத<sup>3</sup>யந்தி ஸுமநஸ: ப்ரேக்ஷகா:

ஹர்ஷாதீ<sup>3</sup>ம்ஸ்சாதி<sup>4</sup>க<sup>3</sup>ச்ச<sup>2</sup>ந்தி | தஸ்மாந்நாட்டயரஸா

இத்யபி<sup>4</sup>வ்யாக்<sup>2</sup>யாதா: |

அத்ராநுவம்ஸ்யௌ ஸ்லோகௌ ப<sup>4</sup>வத: -

யதா<sup>2</sup> ப<sup>3</sup>ஹுத்<sup>3</sup>ரவ்யயுதைர்வ்யஞ்ஜைநர்ப<sup>3</sup>ஹுபி<sup>4</sup>ர்யுதம் |

ஆஸ்வாத<sup>3</sup>யந்தி பு<sup>4</sup>ஞ்ஜாநா ப<sup>4</sup>க்தம் ப<sup>4</sup>க்தவிதோ<sup>3</sup> ஜநா: || 32 ||

பா<sup>4</sup>வாபி<sup>4</sup>நயஸம்ப<sup>3</sup>த்த<sup>4</sup>ந்ஸ்தா<sup>2</sup>யிபா<sup>4</sup>வாம்ஸ்ததா<sup>2</sup> பு<sup>3</sup>தா: <sup>4</sup> |

ஆஸ்வாத<sup>3</sup>யந்தி மநஸா தஸ்மாந்நாட்டயரஸா: ஸ்ம்ரு<sup>3</sup>தா: || 33 ||

அத்ராஹ - கிம் ரஸேப்<sup>4</sup>யோ பா<sup>4</sup>வாநாமபி<sup>4</sup>நிர்வ்ரு<sup>3</sup>த்திருதாஹோ பா<sup>4</sup>வேப்<sup>4</sup>யோ

ரஸாநாமிதி | கேஷாஞ்சிந்மதம்

பரஸ்பரஸம்ப<sup>3</sup>ந்தா<sup>4</sup>தே<sup>3</sup>ஷாமபி<sup>4</sup>நிர்வ்ரு<sup>3</sup>த்திரிதி |

தந்ந | கஸ்மாத் | த்<sup>3</sup>ரு<sup>3</sup>ஸ்யதே ஹி பா<sup>4</sup>வேப்<sup>4</sup>யோ ரஸாநாமபி<sup>4</sup>நிர்வ்ரு<sup>3</sup>த்திர்ந து

ரஸேப்<sup>4</sup>யோ பா<sup>4</sup>வாநாமபி<sup>4</sup>நிர்வ்ரு<sup>3</sup>த்திரிதி | ப<sup>4</sup>வந்தி சாத்ர ஸ்லோகா: -

நாநாபி<sup>4</sup>நயஸம்ப<sup>3</sup>த்த<sup>4</sup>ந்<sup>4</sup>பா<sup>4</sup>வயந்தி ரஸநிமாந் |

யஸ்மாத்தஸ்மாத<sup>3</sup>மீ பா<sup>4</sup>வா விஜ்ஞேயா நாட்டயயோக்த்ரு<sup>3</sup>பி: <sup>4</sup> || 34 ||

நாநாத்<sup>3</sup>ரவ்யைப<sup>3</sup>ஹுவிதை<sup>4</sup>ர்வ்யஞ்ஜைநம் பா<sup>4</sup>வ்யதே யதா<sup>2</sup> |

ஏவம் பா<sup>4</sup>வா பா<sup>4</sup>வயந்தி ரஸாநபி<sup>4</sup>நயை: ஸஹ || 35 ||

ந பா<sup>4</sup>வஹீநோ<sup>5</sup>ஸ்தி ரஸோ ந பா<sup>4</sup>வோ ரஸவர்ஜித: |

பரஸ்பரக்ரு<sup>3</sup>தா ஸித்<sup>3</sup>தி<sup>4</sup>ஸ்தயோரபி<sup>4</sup>நயே ப<sup>4</sup>வேத் || 36 ||

வ்யஞ்ஜநௌஷதி<sup>4</sup>ஸம்யோகோ<sup>3</sup> யதா<sup>2</sup>ந்நம் ஸ்வாது<sup>3</sup>தாம் நயேத் |

ஏவம் பா<sup>4</sup>வா ரஸாஸ்சைவ பா<sup>4</sup>வயந்தி பரஸ்பரம் || 37 ||

யதா<sup>2</sup> பீ<sup>3</sup>ஜாத்<sup>3</sup>ப<sup>4</sup>வேத்<sup>3</sup>வ்ரு<sup>3</sup>க்ஷோ வ்ரு<sup>3</sup>க்ஷாத்புஷ்பம் ப<sup>2</sup>லம் யதா<sup>2</sup> |

ததா<sup>2</sup> மூலம் ரஸா: ஸர்வே தேப்<sup>4</sup>யோ பா<sup>4</sup>வா வ்யவஸ்தி<sup>2</sup>தா: || 38 ||

ததே<sup>3</sup>ஷம் ரஸாநாமுத்பத்திவர்ணதை<sup>3</sup>வதநித்<sup>3</sup>ர்ஸநாந்யபி<sup>4</sup>வ்யாக்<sup>2</sup>யாஸ்யாம: |

தேஷாமுத்பத்திஹைதவஸ்சத்வாரோ ரஸா: | தத்<sup>3</sup>யதா<sup>2</sup> - ஸ்ரு<sup>3</sup>ங்கா<sup>3</sup>ரோ

ரௌத்<sup>3</sup>ரௌ வீரோ பீ<sup>3</sup>ப<sup>4</sup>த்ஸ இதி | அத்ர -

ஸ்ரு<sup>3</sup>ங்கா<sup>3</sup>ராத்தி<sup>4</sup> ப<sup>4</sup>வேத்<sup>3</sup>தா<sup>4</sup>ஸ்யோ ரௌத்<sup>3</sup>ராச்ச கருணோ ரஸ: |

வீராச்சைவாத்<sup>3</sup>பு<sup>4</sup>தோத்பத்திர்<sup>3</sup>பீ<sup>3</sup>ப<sup>4</sup>த்ஸாச்ச ப<sup>4</sup>யாநக: || 39 ||

ஸ்ரு<sup>3</sup>ங்கா<sup>3</sup>ராநுக்ரு<sup>3</sup>திர்யா து ஸ ஹாஸ்யஸ்து ப்ரகீர்தித: |

ரௌத்<sup>3</sup>ரஸ்யைவ ச யத்கர்ம ஸ ஜ்ஞேய: கருணே ரஸ: || 40 ||

வீரஸ்யாபி ச யத்கர்ம ஸோ<sup>5</sup>த்<sup>3</sup>பு<sup>4</sup>த: பரிகீர்த்தித: |

பீ<sup>3</sup>பு<sup>4</sup>த்ஸத<sup>3</sup>ர்ஸநம் யச்ச ஜ்ஞேய: ஸ து ப<sup>4</sup>யாநக: || 41 ||

அத்<sup>2</sup> வர்ண: -

ஸ்யாமோ ப<sup>4</sup>வதி ஸ்ரு<sup>3</sup>ங்கா<sup>3</sup>ர: ஸிதோ ஹாஸ்ய: ப்ரகீர்த்தித: |

கபோத: கருணஸ்சைவ ரக்தோ ரௌத்<sup>3</sup>ர: ப்ரகீர்த்தித: || 42 ||

கௌ<sup>3</sup>ரோ வீரஸ்து விஜ்ஞேய: க்ரு<sup>3</sup>ஷ்ணஸ்சைவ ப<sup>4</sup>யாநக: |

நீலவர்ணஸ்து பீ<sup>3</sup>பு<sup>4</sup>த்ஸ: பீதஸ்சைவாத்<sup>3</sup>பு<sup>4</sup>த: ஸ்ம்ரு<sup>3</sup>த: || 43 ||

அத்<sup>2</sup> தை<sup>3</sup>வதாநி -

ஸ்ரு<sup>3</sup>ங்கா<sup>3</sup>ரோ விஷ்ணுதே<sup>3</sup>வத்யோ ஹாஸ்ய: ப்ரமத<sup>2</sup>தை<sup>3</sup>வத: |

ரௌத்<sup>3</sup>ரோ ருத்<sup>3</sup>ராதி<sup>4</sup>தை<sup>3</sup>வத்ய: கருணே யமதை<sup>3</sup>வத: || 44 ||

பீ<sup>3</sup>பு<sup>4</sup>த்ஸஸ்ய மஹாகால: காலதே<sup>3</sup>வோ ப<sup>4</sup>யாநக: |

வீரோ மஹேந்த<sup>3</sup>ரதே<sup>3</sup>வ: ஸ்யாத<sup>3</sup>த்<sup>3</sup>பு<sup>4</sup>தோ ப்<sup>3</sup>ரஹ்மதை<sup>3</sup>வத: || 45 ||

ஏதமேதேஷாம் ரஸாநாமுத்பத்திவர்ணதை<sup>3</sup>வதாந்யபி<sup>4</sup>வ்யாக்<sup>2</sup>யாதாநி |

இதா<sup>3</sup>நீமநுபா<sup>4</sup>வவிபா<sup>4</sup>வவ்யபி<sup>4</sup>சாரிஸம்யுக்தாநாம்

லக்ஷணநித<sup>3</sup>ர்ஸநாந்யபி<sup>4</sup>வ்யாக்<sup>2</sup>யாஸ்யாம: | ஸ்தா<sup>2</sup>யிபா<sup>4</sup>வாம்ஸ்ச

ரஸத்வமுபநேஷ்யாம: |

தத்ர ஸ்ரு<sup>3</sup>ங்கா<sup>3</sup>ரோ நாம ரதிஸ்தா<sup>2</sup>யிபா<sup>4</sup>வப்ரப<sup>4</sup>வ: | உஜ்ஜ்வலவேஷாத்மக: |

யத்கிஞ்சில்லோகே ஸாசி மேத்யமுஜ்ஜ்வலம் த<sup>3</sup>ர்ஸநீயம் வா

தச்ச<sup>2</sup>ரு<sup>3</sup>ங்கா<sup>3</sup>ரேணேபமீயதே |

யஸ்தாவது<sup>3</sup>ஜ்ஜ்வலவேஷ: ஸ ஸ்ரு<sup>3</sup>ங்கா<sup>3</sup>ரவாநித்யுச்ச்யதே | யதா<sup>2</sup> ச

கோ<sup>3</sup>த்ரகுலாசாரோத்பந்நாந்யாப்தோபதே<sup>3</sup>ஸஸித்<sup>3</sup>தா<sup>4</sup>நி பும்ஸாம் நாமாநி ப<sup>4</sup>வந்தி

ததை<sup>2</sup>வேஷாம் ரஸாநாம் பா<sup>4</sup>வாநாம் ச நாட்டயாஸ்ரிதாநாம்

சார்தா<sup>2</sup>நாமாசாரோத்பந்நாந்யோப்தோபதே<sup>3</sup>ஸஸித்<sup>3</sup>தா<sup>4</sup>நி நாமாநி |

ஏவமேஷ ஆசாரஸித்<sup>3</sup>தோ<sup>4</sup> ஹ்ரு<sup>3</sup>த்<sup>3</sup>யோஜ்ஜ்வலவேஷாத்மகத்வாச்ச<sup>2</sup>ரு<sup>3</sup>ங்கா<sup>3</sup>ரோ ரஸ:

|

ஸ ச ஸ்தா<sup>2</sup>புருஷஹேதுக உத்தமயுவப்ரக்ரு<sup>3</sup>தி: |

தஸ்ய த்<sup>3</sup>வே அதி<sup>4</sup>ஷ்டா<sup>2</sup>நே ஸம்போ<sup>4</sup>கோ<sup>3</sup> விப்ரலம்ப<sup>4</sup>ஸ்ச | தத்ர

ஸம்போ<sup>4</sup>க<sup>3</sup>ஸ்தாவத்

ரு<sup>3</sup>துமால்யாநுலேபநாலங்காரேஷ்டஜநவிஷயவரப<sup>4</sup>வநோபபோ<sup>4</sup>கோ<sup>3</sup>பவந-

க<sup>3</sup>நநாநுப<sup>4</sup>வநஸ்ரவணத<sup>3</sup>ர்ஸநக்ரீடா<sup>3</sup>லீலாதி<sup>3</sup>பி<sup>4</sup>ர்விபா<sup>4</sup>வைருத்பத்<sup>3</sup>யதே

|

தஸ்ய

நயநசாதுர்யப்<sup>4</sup>ருக்ஷேபகடாக்ஷஸஞ்சாரலலிதமது<sup>4</sup>ராங்க<sup>3</sup>ஹார-  
வாக்யாதி<sup>3</sup>பி<sup>4</sup>ர்நுபா<sup>4</sup>வைரபி<sup>4</sup>நய: ப்ரயோக்தவ்ய: |

வ்யபி<sup>4</sup>சாரிணஸ்சாஸ்யாலஸ்யௌக்<sup>3</sup>ர்யஜு<sup>3</sup>ப்ஸாவர்ஜ்யா: |

விப்ரலம்ப<sup>4</sup>க்ரு<sup>3</sup>தஸ்து

நிர்வேத<sup>3</sup>க்<sup>3</sup>லாநிஸங்காஸுலியாஸ்ரமசிந்தௌத்ஸுக்யநித்<sup>3</sup>ராஸ்வந்விபோ<sup>3</sup>த<sup>4</sup>வ்யாத்<sup>4</sup>யுந்மா<sup>3</sup>-

மதா<sup>3</sup>பஸ்மாரஜாட்<sup>3</sup>யமரணாதி<sup>3</sup>பி<sup>4</sup>ர்நுபா<sup>4</sup>வைரபி<sup>4</sup>நேதவ்ய: |

அத்ராஹ - யத்<sup>3</sup>யயம் ரதிப்ரப<sup>4</sup>வ: ஸ்ரு<sup>3</sup>ங்கா<sup>3</sup>ர: கத<sup>2</sup>ம்ஸ்ய கருணாஸ்ரயிணே  
பா<sup>4</sup>வா ப<sup>4</sup>வந்தி |

அத்ரோச்யதே - பூர்வமேவாபி<sup>4</sup>ஹிதம் ஸம்போ<sup>4</sup>க<sup>3</sup>விப்ரலம்ப<sup>4</sup>க்ரு<sup>3</sup>த: ஸ்ரு<sup>3</sup>ங்கா<sup>3</sup>ர  
இதி |

வைஸிகஸாஸ்த்ரகாரைஸ்ச த<sup>3</sup>ஸாவஸ்தோ<sup>2</sup>பி<sup>4</sup>ஹித: | தாஸ்ச  
ஸாமாந்யாபி<sup>4</sup>நயே வக்ஷ்யாம: |

கருணஸ்து

ஸாபக்லேஸவிநிபதிதேஷ்டஜநவிப<sup>4</sup>வநாஸவத<sup>4</sup>ப<sup>3</sup>ந்த<sup>4</sup>ஸமுத்தோ<sup>2</sup>  
நிரபேக்ஷபா<sup>4</sup>வ: |

ஒளத்ஸுக்யசிந்தாஸமுத்த: <sup>2</sup>ஸாபேக்ஷபா<sup>4</sup>வோ விப்ரலம்ப<sup>4</sup>க்ரு<sup>3</sup>த: |

ஏவமந்ய: கருணே<sup>5</sup>ந்யஸ்ச விப்ரலம்ப<sup>4</sup> இதி | ஏவமேஷ  
ஸர்வபா<sup>4</sup>வஸமயுக்த: ஸ்ரு<sup>3</sup>ங்கா<sup>3</sup>ரோ ப<sup>4</sup>வதி |

அபி ச

ஸுக<sup>2</sup>ப்ராயேஷு ஸம்பந்ந: ரு<sup>3</sup>துமால்யதி<sup>3</sup>ஸேவக: |

புருஷ: ப்ரமதா<sup>3</sup>யுக்த: ஸ்ரு<sup>3</sup>ங்கா<sup>3</sup>ர இதி ஸம்ஜ்ஞித: || 46 ||

அபி சாத்ர ஸுதிரார்தா<sup>2</sup>நுவித்<sup>3</sup>தே<sup>4</sup> ஆர்யே ப<sup>4</sup>வத: |

ரு<sup>3</sup>துமால்யாலங்காரை: ப்ரியஜநகா<sup>3</sup>ந்த<sup>4</sup>ர்வகாவ்யஸேவாபி<sup>4</sup>: |

உபவநக<sup>3</sup>மநவிஹாரை: ஸ்ரு<sup>3</sup>ங்கா<sup>3</sup>ரரஸ: ஸமுத்<sup>3</sup>ப<sup>4</sup>வதி || 47 ||

நயநவத<sup>3</sup>ந்ரஸாதை: <sup>3</sup>ஸ்மிதமது<sup>4</sup>ரவசோத்<sup>4</sup>ரு<sup>3</sup>திப்ரமோதை<sup>3</sup>ஸ்ச |

மது<sup>4</sup>ரைஸ்சாங்க<sup>3</sup>விஹாரைஸ்தஸ்யாபி<sup>4</sup>நய: ப்ரயோக்தவ்ய: || 48 ||

அத்<sup>2</sup> ஹாஸ்யோ நாம ஹாஸஸ்தா<sup>2</sup>யிபா<sup>4</sup>வாத்மக: | ஸ ச

விக்ரு<sup>3</sup>தபரவேஷாலங்காரதா<sup>4</sup>ர்ஷ்ட்யலௌஸ்யகுஹகாஸத்ப்ரலாபவ்யங்க<sup>3</sup>த<sup>3</sup>ர்ஸந-  
தோ<sup>3</sup>ஷோதா<sup>3</sup>ஹரணாதி<sup>3</sup>பி<sup>4</sup>ர்விபா<sup>4</sup>வைருத்பத்<sup>3</sup>யதே | தஸ்யோஷ்ட<sup>2</sup>நாஸாகபோலஸ்பந்த<sup>3</sup>ந-

த்<sup>3</sup>ரு<sup>3</sup>ஷ்டிவ்யாகோஸாகுஞ்சநஸ்வேதா<sup>3</sup>ஸ்யராக<sup>3</sup>பார்ஸ்வக்<sup>3</sup>ரஹணாதி<sup>3</sup>பி<sup>4</sup>ர்ருபா<sup>4</sup>வைரபி<sup>4</sup>நய:  
ப்ரயோக்தவ்ய: |

வ்யபி<sup>4</sup>சாரிணஸ்சாஸ்யாவஹித்தா<sup>2</sup>ஸ்யதந்த<sup>3</sup>ராநித்<sup>3</sup>ராஸ்வந்நப்ரபோ<sup>3</sup>தா<sup>4</sup>த<sup>3</sup>ய: |

த்<sup>3</sup>விவித<sup>4</sup>ஸ்சாயமாத்தமஸ்த: <sup>2</sup> பரஸ்த<sup>2</sup>ஸ்ச | யதா<sup>3</sup> ஸ்வயம் ஹஸதி

ததா<sup>3</sup>஽த்தமஸ்த: <sup>2</sup> |

யதா<sup>3</sup> து பரம் ஹாஸயதி ததா<sup>3</sup> பரஸ்த: <sup>2</sup> |

அத்ராநுவம்ஸ்யே ஆர்யே ப<sup>4</sup>வத: |

விபரிதாலங்காரைர்விக்ரு<sup>3</sup>தாசராபி<sup>4</sup>தா<sup>4</sup>நவேஷைஸ்ச |

விக்ரு<sup>3</sup>தைராத<sup>2</sup>விஸேஷைர்ஹஸதீதி ரஸ: ஸ்ம்ரு<sup>3</sup>தோ ஹாஸ்ய: || 49 ||

விக்ரு<sup>3</sup>தாசாரைர்வாக்யரங்க<sup>3</sup>விகாரைஸ்ச விக்ரு<sup>3</sup>தவேஷைஸ்ச |

ஹாஸயதி ஜநம் யஸ்மாத்தஸம்ஜ்ஜ்ஜ்ஞேயோ ரஸோ ஹாஸ்ய: || 50 ||

ஸ்த்ரீ<sup>3</sup>நீசப்ரக்ரு<sup>3</sup>தாவேஷே பூ<sup>4</sup>யிஷ்ட<sup>2</sup>ம் த்<sup>3</sup>ரு<sup>3</sup>ஸ்யதே ரஸ: |

ஷட்<sup>3</sup>பே<sup>3</sup>தா<sup>3</sup>ஸ்சாஸ்ய விஜ்ஞேயாஸ்தாம்ஸ்ச வக்ஷயாம்யஹம் புந: || 51 ||

ஸ்மிதமத<sup>2</sup> ஹஸிதம் விஹஸிதமுபஹஸிதம் சாபஹஸிதமதிஹஸிதம் |

த்<sup>3</sup>வௌ த்<sup>3</sup>வௌ பே<sup>3</sup>தௌ<sup>3</sup> ஸ்யாதாமுத்தமமத்<sup>4</sup>யாத<sup>4</sup>மப்ரக்ரு<sup>3</sup>தௌ || 52 ||

தத்ர

ஸ்மிதஹஸிதே ஜ்யேஷ்டா<sup>2</sup>நாம் மத்<sup>4</sup>யாநாம் விஹஸிதோபஹஸிதே ச |

அத<sup>4</sup>மாநாமபஹஸிதம் ஹ்யதிஹஸிதம் சாபி விஜ்ஞேயம் || 53 ||

அத்ர ஸ்லோகா: -

ஈஷத்<sup>3</sup>விகஸிதைர்க<sup>3</sup>ண்டை: <sup>3</sup> கடாகைஷ: ஸௌஷ்ட<sup>2</sup>வாந்விதை: |

அலக்ஷிதத்<sup>3</sup>விஜம் தீ<sup>4</sup>ரமுத்தமாநாம் ஸ்மிதம் ப<sup>4</sup>வேத் || 54 ||

உத்ப<sup>2</sup>ல்லாநநநேத்ரம் து க<sup>3</sup>ண்டை<sup>3</sup>ர்விகஸிதைரத<sup>2</sup> |

கிஞ்சில்லக்ஷிதத்<sup>3</sup>ந்தம் ச ஹஸிதம் தத்<sup>3</sup>விதீ<sup>4</sup>யதே || 55 ||

அத<sup>2</sup> மத்<sup>4</sup>யமாநாம் -

ஆகுஞ்சிதாக்ஷிக<sup>3</sup>ண்ட<sup>3</sup>ம் யத்ஸஸ்வநம் மது<sup>4</sup>ரம் ததா<sup>2</sup> |

காலாக<sup>3</sup>தம் ஸாஸ்யராக<sup>3</sup>ம் தத்<sup>3</sup>வை விஹஸிதம் ப<sup>4</sup>வேத் || 56 ||



உத்பு<sup>2</sup>ல்லநாஸிகம் யத்து ஜிஹ்மத்<sup>3</sup>ரு'ஷ்டிநி<sup>1</sup>க்ஷிதம் |  
நிகுஞ்சிதாங்க<sup>3</sup>கஸிரஸ்த்ச்சோபஹஸிதம் ப<sup>4</sup>வேத் || 57 ||

அதா<sup>2</sup>த<sup>4</sup>மாநாம் -

அஸ்தா<sup>2</sup>நஹஸிதம் யத்து ஸாஸ்ருநேத்ரம் ததை<sup>2</sup>வ ச |  
உத்கம்பிதாம்ஸகஸிரஸ்த்ச்சாபஹஸிஅதம் ப<sup>4</sup>வேத் || 58 ||

ஸம்ரப்த<sup>3</sup>ஸாஸ்ருநேத்ரம் ச விக்ரு'ஷ்டஸ்வரமுத்<sup>3</sup>த<sup>4</sup>தம் |  
கரோபக்<sup>3</sup>ட<sup>4</sup>பார்ஸ்வம் ச தச்சாதிஹஸிதம் ப<sup>4</sup>வேத் || 59 ||

ஹாஸ்யஸ்தா<sup>2</sup>நாநி யாநி ஸ்யு: கார்யோத்பந்நாநி நாடகே |  
உத்தமாத<sup>4</sup>மமத்<sup>4</sup>யாநாமேவம் தாநி ப்ரயோஜயேத் || 60 ||

இத்யேஷ ஸ்வஸமுத்த<sup>2</sup>ஸ்ததா<sup>2</sup> பரஸமுத்த<sup>2</sup>ஸ்ச விஜ்ஞேய: |  
த்<sup>3</sup>விவித<sup>4</sup>ஸ்த்ரிப்ரக்ரு'திக<sup>3</sup>தஸ்தர்யவஸ்த<sup>2</sup>பா<sup>4</sup>வோ ரஸோ ஹாஸ்ய: || 61 ||

அத்<sup>2</sup> கருணோ நாம ஸோகஸ்தா<sup>2</sup>யிபா<sup>4</sup>வப்ரப<sup>4</sup>வ: | ஸ ச  
ஸாபக்லேஸவிநிபதிதேஷ்டஜநவிப்ரயோக<sup>3</sup>விப<sup>4</sup>வநாஸவத<sup>4</sup>பி<sup>3</sup>ந்த<sup>4</sup>வித்<sup>3</sup>ரவோபகா<sup>4</sup>த-  
வ்யஸநஸம்யோகா<sup>3</sup>தி<sup>3</sup>பி<sup>4</sup>ர்விபா<sup>4</sup>வை: ஸமுபஜாயதே |  
தஸ்யாஸ்ருபாதபரிதே<sup>3</sup>வநமுக்<sup>2</sup>ஸோஷணவைவர்ண்யஸ்ரஸ்தகா<sup>3</sup>த்ரதாநிஸ்வாஸ-  
ஸம்ரு'திலோபாதி<sup>3</sup>பி<sup>4</sup>ரநுபா<sup>4</sup>வைரபி<sup>4</sup>நய: ப்ரயோக்தவ்ய: |  
வ்யபி<sup>4</sup>சாரிணஸ்சாஸ்ய  
நிர்வேத<sup>3</sup>க்<sup>3</sup>லாநிசிந்தௌத்ஸுக்யாவேக<sup>3</sup>ப்<sup>4</sup>ரமமோஹஸ்ரமப<sup>4</sup>யவிஷாத<sup>3</sup>தை<sup>3</sup>ந்யவ்யாதி<sup>4</sup>-

ஜட<sup>3</sup>தோந்மாதா<sup>3</sup>பஸ்மாரத்ராஸாலஸ்யமரணஸ்தம்ப<sup>4</sup>வேபு<sup>2</sup>வைவர்ண்யாஸ்ரு-  
ஸ்வரபே<sup>4</sup>தா<sup>3</sup>த<sup>3</sup>ய: |

அத்ரார்யே ப<sup>4</sup>வத: -

இஷ்டவத<sup>4</sup>த<sup>3</sup>ஸ்ரநாத<sup>3</sup>வா விப்ரியவசநஸ்ய ஸம்ஸ்ரவாத<sup>3</sup>வாபி |  
ஏபி<sup>4</sup>ர்பா<sup>4</sup>வவிஸேஷை: கருணோ நாம ஸம்ப<sup>4</sup>வதி || 62 ||

ஸஸ்வநருதி<sup>3</sup>தைர்மோஹாக<sup>3</sup>மைஸ்ச பரிதை<sup>3</sup>வதைர்விலபிதைஸ்ச |  
அபி<sup>4</sup>நேய: கருணரஸோ தே<sup>3</sup>ஹாயாஸாபி<sup>4</sup>கா<sup>4</sup>தைஸ்ச || 63 ||

அத்<sup>2</sup> ரௌத்<sup>3</sup>ரோ நாம க்ரோத<sup>4</sup>ஸ்தா<sup>2</sup>யிபா<sup>4</sup>வாத்மகோ  
ரக்ஷாதா<sup>3</sup>நவோத்<sup>3</sup>த<sup>4</sup>தமநுஷ்யப்ரக்ரு'தி:  
ஸங்க்<sup>3</sup>ராமஹேதுக: | ஸ ச  
க்ரோதா<sup>4</sup>த<sup>4</sup>ர்ஷணாதி<sup>4</sup>க்ஷேபாந்ரு'தவசநோபகா<sup>4</sup>தவாக்பா-

ருஷ்யாபி<sup>4</sup>த்<sup>3</sup>ரோஹமாத்தஸர்யாதி<sup>3</sup>பி<sup>4</sup>ர்விபா<sup>4</sup>வைருத்தப<sup>3</sup>யதே | தஸ்ய ச

தா<sup>3</sup>நபா<sup>3</sup>டநபீ<sup>3</sup>டா<sup>3</sup>ச்சே<sup>2</sup>த<sup>3</sup>நப்ரஹரணஹரணஸஸ்த்ரஸம்பாதஸம்ப்ரஹாரருதி<sup>4</sup>ராகர்ஷணா<sup>3</sup>யா  
கர்மாணி | புந்ஸ்ச

ரக்தநயநப்<sup>4</sup>ருகுடி கரணத்<sup>3</sup>ந்தோஷ்ட<sup>2</sup>பீ<sup>3</sup>நக<sup>3</sup>ண்ட<sup>3</sup>ஸ்பு<sup>2</sup>ரண-  
ஹஸ்தாக்<sup>3</sup>ரநிஷ்பேஷாதி<sup>3</sup>ரநுபா<sup>4</sup>வைரபி<sup>4</sup>நய: ப்ரயோக்தவ்ய: |

பா<sup>4</sup>வாஸ்சாஸ்யாஸம்மோஹோத்தஸாஹாவேகா<sup>3</sup>மர்ஷசபலதௌக்<sup>3</sup>ர்யக<sup>3</sup>ர்வஸ்வேத<sup>3</sup>வேபது<sup>2</sup>ரோம

க<sup>3</sup>த்<sup>3</sup>க<sup>3</sup>தா<sup>3</sup>த<sup>3</sup>ய: |

அத்ராஹ - யத்<sup>3</sup>பி<sup>4</sup>ஹிதம் ரக்ஷாதா<sup>3</sup>நவாதீ<sup>3</sup>நாம் ரௌத்<sup>3</sup>ரோ ரஸ: |

கிமந்யேஷாம் நாஸ்தி | உச்ச்யதே -

அஸ்த்யந்யேஷாமபி ரௌத்<sup>3</sup>ரோ ரஸ: | கிந்த்வதி<sup>4</sup>காரோ<sup>5</sup>த்ர க்<sup>3</sup>ரு<sup>3</sup>ஹ்யதே | தே ஹி  
ஸ்வபா<sup>4</sup>வத

ஏவ ரௌத்<sup>3</sup>ர: | கஸ்மாத் |

ப<sup>3</sup>ஹு<sup>3</sup>பா<sup>3</sup>ஹவோ ப<sup>3</sup>ஹு<sup>3</sup>முகா: <sup>2</sup>ப்ரோத்<sup>3</sup>தூ<sup>4</sup>தவிகீர்ணபிங்க்<sup>3</sup>லஸிரோஜா: |

ரக்தோத்<sup>3</sup>வ்ரு<sup>3</sup>த்தவிலோசநா பீ<sup>4</sup>மாஸிதரூபிணஸ்சைவ |

யச்ச கிஞ்சித்ஸமாரம்ப<sup>4</sup>தே ஸ்வபா<sup>4</sup>வசேஷ்டிதம் வாக்<sup>3</sup>ங்கா<sup>3</sup>தி<sup>3</sup>கம்

தத்ஸர்வம் ரௌத்<sup>3</sup>ரமேவைஷாம் | ஸ்ரு<sup>3</sup>ங்கா<sup>3</sup>ர்ஸ்ச தை: ப்ராயஸ:

ப்ரஸப்<sup>4</sup>யம் ஸேவ்யதே | தேஷாம்

சாநுகாரிணே யே புருஷஸ்தேஷாமபி ஸங்க்<sup>3</sup>ராமஸம்ப்ரஹாரக்ரு<sup>3</sup>தோ ரௌத்<sup>3</sup>ரோ  
ரஸோ<sup>5</sup>நுமந்தவ்ய: |

அத்ராநுவம்ஸ்யே ஆர்யே ப<sup>4</sup>வத: -

யுத்<sup>3</sup>த<sup>4</sup>ப்ரஹாரகா<sup>4</sup>தநவிக்ரு<sup>3</sup>தச்சே<sup>2</sup>த<sup>3</sup>நவிதா<sup>3</sup>ரணஸ்சைவ |

ஸம்ங்க்<sup>3</sup>ராமஸம்ப்<sup>4</sup>ரமாத்<sup>3</sup>யேரேபி: <sup>4</sup>ஸஞ்ஜாயதே ரௌத்<sup>3</sup>ர: || 64 ||

நாநாப்ரஹரணமோக்ஷ: சிர:கப<sup>3</sup>ந்த<sup>4</sup>பு<sup>4</sup>ஜகர்தநைஸ்சைவ |

ஏபி<sup>4</sup>ஸ்சார்த<sup>2</sup>விஸேஷைரஸ்யாபி<sup>4</sup>நய: ப்ரயோக்தவ்ய: || 65 ||

இதி ரௌத்<sup>3</sup>ரரஸோ த்<sup>3</sup>ரு<sup>3</sup>ஷ்டோ ரௌத்<sup>3</sup>ரவாக்<sup>3</sup>ங்க்<sup>3</sup>சேஷ்டித: |

ஸஸ்த்ரப்ரஹாரபூ<sup>4</sup>யிஷ்ட<sup>2</sup> உக்<sup>3</sup>ரகர்மக்ரியாத்மக: || 66 ||

அத்<sup>2</sup> வீரோ நாமோத்தமப்ரக்ரு<sup>3</sup>திருத்தஸாஹாத்மக: | ஸ

சாஸம்மோஹாத்<sup>4</sup>யவஸாயந-

விநயப<sup>3</sup>லபாகர்மஸக்திப்ரதாபப்ரபா<sup>4</sup>வாதி<sup>3</sup>பி<sup>4</sup>ர்விபா<sup>4</sup>வைருத்தப<sup>3</sup>யதே |

தஸ்ய ஸ்தை<sup>2</sup>ர்யதை<sup>4</sup>ர்யஸௌர்யத்யாக்<sup>3</sup>வஸாரத்<sup>3</sup>யாதி<sup>3</sup>பி<sup>4</sup>ர்நுபா<sup>4</sup>வைரபி<sup>4</sup>நய:

ப்ரயோக்தவ்ய: | பா<sup>4</sup>வாஸ்சாஸ்ய

த்<sup>4</sup>ரு<sup>3</sup>த்மிதிக<sup>3</sup>ர்வாவேகெள<sup>3</sup>க்<sup>3</sup>ர்யாமர்ஷஸ்மரு<sup>3</sup>த்ரோமாஞ்சாத<sup>3</sup>ய: |

அத்ரார்யே ரஸவிசாரமுகே<sup>2</sup> -

உத்ஸாஹாத<sup>4</sup>யவஸாயாத<sup>3</sup>விஷாதி<sup>3</sup>த்வாத<sup>3</sup>விஸ்மயாமோஹாத<sup>3</sup> |

விவிதாத<sup>4</sup>த்<sup>3</sup>ர்<sup>2</sup>விஸேஷாத<sup>3</sup>வீரரஸோ நாம ஸம்ப<sup>4</sup>வதி || 67 ||

ஸ்தி<sup>2</sup>திதை<sup>4</sup>ர்யவீர்யக<sup>3</sup>ர்வைருத்ஸாஹபராக்ரமப்ரபா<sup>4</sup>வைஸ்ச |

வாக்யைஸ்சாக்ஷேபக்ரு<sup>3</sup>தைர்வீரரஸ: ஸம்யக<sup>3</sup>பி<sup>4</sup>நேய: || 68 ||

அத்<sup>2</sup>ப<sup>4</sup>யாநகோ நாம ப<sup>4</sup>யஸ்தா<sup>2</sup>யிபா<sup>4</sup>வாத்மக: | ஸ ச

விக்ரு<sup>3</sup>த்ரவஸத்த்வத்<sup>3</sup>ர்ஸநஸிவோலுகத்ரானோத்<sup>3</sup>வேக<sup>3</sup>ஸூந்யாகா<sup>3</sup>ராரண்யக<sup>3</sup>மநஸ்வஜநவத்<sup>4</sup>ப

த்<sup>3</sup>ர்ஸநஸ்ருதிகதா<sup>2</sup>தி<sup>3</sup>பி<sup>4</sup>ர்விபா<sup>4</sup>வைருத்த<sup>3</sup>யதே | தஸ்ய

ப்ரவேபிதகரசரணநயநசபலபுகமுக<sup>2</sup>வைவர்ண்யஸ்வரபே<sup>4</sup>தா<sup>3</sup>தி<sup>3</sup>பி<sup>4</sup>ர்நுபா<sup>4</sup>வைரபி<sup>4</sup>நய:

ப்ரயோக்தவ்ய: |

பா<sup>4</sup>வாஸ்சாஸ்ய

ஸ்தம்ப<sup>4</sup>ஸ்வேத<sup>3</sup>க<sup>3</sup>த்<sup>3</sup>க<sup>3</sup>த்<sup>3</sup>ரோமாஞ்சவெப்து<sup>2</sup>ஸ்வரபே<sup>4</sup>த்<sup>3</sup>வைவர்ண்யஸங்காமோஹதை<sup>3</sup>ந்யாவேக

சாபலஜு<sup>3</sup>தாத்ராஸாபஸ்மா<sup>3</sup>ரமரணு<sup>3</sup>ய: |

அத்ரார்யா: -

விக்ரு<sup>3</sup>த்ரவஸத்த்வத்<sup>3</sup>ர்ஸநஸங்க<sup>3</sup>ராமாரண்யஸூந்யக<sup>3</sup>ரு<sup>3</sup>ஹக<sup>3</sup>மநாத<sup>3</sup> |

கு<sup>3</sup>ந்ரு<sup>3</sup>ப்யோரபராதா<sup>4</sup>த்<sup>3</sup>க்ரு<sup>3</sup>தகஸ்ச ப<sup>4</sup>யாநகோ ஜ்ஞேய: || 69 ||

கா<sup>3</sup>த்ரமுக<sup>2</sup>த்<sup>3</sup>ரு<sup>3</sup>ஷ்டிபே<sup>4</sup>தை<sup>3</sup>ருருஸ்தம்பா<sup>4</sup>பி<sup>4</sup>வீக்ஷணே<sup>3</sup>வேகை: |

ஸந்நமுக<sup>2</sup>ஸோஷஹ்ரு<sup>3</sup>த<sup>3</sup>யஸ்பந்த<sup>3</sup>நரோமோத்<sup>3</sup>க<sup>3</sup>மைஸ்ச ப<sup>4</sup>யம் || 70 ||

ஏதத்ஸவபா<sup>4</sup>வஜம் ஸ்யாத்ஸத்த்வஸமுத்த<sup>2</sup>ம் ததை<sup>2</sup>வ கர்தவ்யம் |

புநரேபி<sup>4</sup>ரேவ பா<sup>4</sup>வை: க்ரு<sup>3</sup>தகம் ம்ரு<sup>3</sup>து<sup>3</sup>சேஷ்டிதை: கார்யம் || 71 ||

கரசரணவேப்து<sup>2</sup>ஸ்தம்ப<sup>4</sup>கா<sup>3</sup>த்ரஹ்ரு<sup>3</sup>த<sup>3</sup>யப்ரகம்பேந |

ஸூஷ்கோஷ்ட<sup>2</sup>தாலுகண்டை<sup>2</sup>ர்<sup>2</sup>ப<sup>4</sup>யாநகோ நித்யமபி<sup>4</sup>நேய: || 72 ||

அத்<sup>2</sup>பீ<sup>3</sup>ப<sup>4</sup>த்ஸோ நாம ஜுகு<sup>3</sup>ப்ஸாஸ்தா<sup>2</sup>யிபா<sup>4</sup>வாத்மக: | ஸ

சாஹ்ரு<sup>3</sup>த<sup>3</sup>யாப்ரியாசோஷ்யாநிஷ்டஸர்வணத்<sup>3</sup>ர்ஸநகீர்தநாதி<sup>3</sup>பி<sup>4</sup>ர்விபா<sup>4</sup>வைருத்த<sup>3</sup>யதே

| தஸ்ய

ஸர்வாங்க<sup>3</sup>ஸம்ஹாரமுக<sup>2</sup>விக்ஷணநோல்லைக<sup>2</sup>நநிஷ்ட<sup>2</sup>வநோத்<sup>3</sup>வேஜநாதி<sup>3</sup>பி<sup>4</sup>ர்நுபா<sup>4</sup>வைரபி<sup>4</sup>நய:

ப்ரயோக்தவ்ய: | பா<sup>4</sup>வாஸ்சாஸ்யாபஸ்மாரோத்<sup>3</sup>வேகா<sup>3</sup>வேக<sup>3</sup>மோஹவ்யாதி<sup>4</sup>மரணாத்<sup>3</sup>ய:  
|

அத்ராநுவம்ஸ்யே ஆர்யே ப<sup>4</sup>வத: -

அநபி<sup>4</sup>மதத்<sup>3</sup>ர்ஸநேந ச க<sup>3</sup>ந்த<sup>4</sup>ரஸஸ்பர்ஸஸப்<sup>3</sup>த<sup>3</sup>தோ<sup>3</sup>கைஸ்ச |  
உத்<sup>3</sup>வேஜநைஸ்ச ப<sup>3</sup>ஹூபி<sup>4</sup>ர்<sup>3</sup>ப<sup>4</sup>த்ஸரஸ: ஸமுத்<sup>3</sup>ப<sup>4</sup>வதி || 73 ||

முக<sup>2</sup>நேத்ரவிக்ஷணநயா நானாப்ரச்சா<sup>2</sup>த<sup>3</sup>நாவநமிதாஸ்யை: |  
அவ்யக்தபாத<sup>3</sup>பதநை<sup>3</sup>ர்<sup>3</sup>ப<sup>4</sup>த்ஸ: ஸம்யக<sup>3</sup>பி<sup>4</sup>நேய: || 74 ||

அதா<sup>2</sup>த்<sup>3</sup>ப<sup>4</sup>தோ நாம விஸ்மயஸ்தா<sup>2</sup>யிபா<sup>4</sup>வாத்மக: | ஸ ச  
தி<sup>3</sup>வ்யஜநத்<sup>3</sup>ர்ஸநேப்ஸிதமநோரதா<sup>2</sup>வாப்த்யுபவநதே<sup>3</sup>வகுலாதி<sup>3</sup>க<sup>3</sup>மநஸபா<sup>4</sup>விமாந-  
மாயேந்த<sup>3</sup>ர்ஜாலஸம்பா<sup>4</sup>வநாதி<sup>3</sup>பி<sup>4</sup>ர்விபா<sup>4</sup>வைருத்த<sup>3</sup>யதே | தஸ்ய  
நயநவிஸ்தாராநிமேஷப்ரேக்ஷணரோமாஞ்சாஸ்ருஸ்வேத்<sup>3</sup>ஹர்ஷஸாத<sup>4</sup>வாத<sup>3</sup>தா<sup>3</sup>நப்ரப<sup>3</sup>ந்த<sup>4</sup>-

ஹாஹாகாரபா<sup>3</sup>ஹுவத்<sup>3</sup>நசேலாங்கு<sup>3</sup>விப்<sup>4</sup>ரமணாதி<sup>3</sup>பி<sup>4</sup>ரநுபா<sup>4</sup>வைரபி<sup>4</sup>நய:  
ப்ரயோக்தவ்ய: |

பா<sup>4</sup>வாஸ்சாஸ்ய

ஸ்தம்பா<sup>4</sup>ஸ்ருஸ்வேத்<sup>3</sup>க<sup>3</sup>த்<sup>3</sup>க<sup>3</sup>த்<sup>3</sup>ரோமாஞ்சாவேக<sup>3</sup>ஸம்ப<sup>4</sup>ரமஜ<sup>3</sup>தாப்ரலயாத்<sup>3</sup>ய: |  
அத்ராநுவம்ஸ்யே ஆர்யே ப<sup>4</sup>வத: -

யத்த்வாதிஸயார்த<sup>2</sup>யுக்தம் வாக்யம் ஸில்பம் ச கர்மரூபம் வா |  
தத்ஸர்வமத்<sup>3</sup>ப<sup>4</sup>தரஸே விபா<sup>4</sup>வரூபம் ஹி விஜ்ஞேயம் || 75 ||

ஸ்பர்ஸக்<sup>3</sup>ரஹோல்லுகஸநைந்ஹாஹாகாரைஸ்ச ஸாத<sup>4</sup>வாதை<sup>3</sup>ஸ்ச |  
வேபது<sup>2</sup>க<sup>3</sup>த்<sup>3</sup>க<sup>3</sup>த்<sup>3</sup>வசநை: ஸ்வேதாத<sup>3</sup>த்<sup>3</sup>யைரபி<sup>4</sup>நயஸ்தஸ்ய || 76 ||

ஸ்ருங்கா<sup>3</sup>ரம் த்ரிவித<sup>4</sup>ம் வித்<sup>3</sup>யாதத்<sup>3</sup>வாங்நைபத்<sup>2</sup>யக்ரியாத்மகம் |  
அங்க<sup>3</sup>நைபத்<sup>2</sup>யவாக்யஸ்ச ஹாஸ்யரௌத்<sup>3</sup>ரௌ த்ரிதா<sup>4</sup> ஸ்ம்ரு<sup>2</sup>தௌ || 77 ||

த<sup>4</sup>ர்மோபகா<sup>4</sup>தஜஸ்சைவ ததா<sup>2</sup>ர்<sup>2</sup>தா<sup>2</sup>பசயோத்<sup>3</sup>ப<sup>4</sup>வ: |  
ததா<sup>2</sup> ஸோகக்ரு<sup>2</sup>தஸ்சைவ கருணஸ்த்ரிவித<sup>4</sup>:<sup>4</sup> ஸ்ம்ரு<sup>2</sup>த: || 78 ||

தா<sup>3</sup>நவீரம் த<sup>4</sup>ர்மவீரம் யுத்<sup>3</sup>த<sup>4</sup>வீரம் ததை<sup>2</sup>வ ச |  
ரஸம் வீரமபி ப்ராஹ ப்<sup>3</sup>ரஹமா த்ரிவித<sup>4</sup>மேவ ஹி || 79 ||

வ்யாஜாச்சைவாபராதா<sup>4</sup>ச்ச வித்ராஸிதகமேவ ச |  
புந்<sup>3</sup>ப<sup>4</sup>யாநகஞ்சைவ வித்<sup>3</sup>யாத் த்ரிவித<sup>4</sup>மேவ ஹி || 80 ||

பீ<sup>3</sup>ப<sup>4</sup>த்ஸ: க்ஷோப<sup>4</sup>ஜ: ஸூத்<sup>3</sup>த<sup>4</sup> உத்<sup>3</sup>வேகீ<sup>3</sup> ஸ்யாத் த்<sup>3</sup>விதீயக: |  
விஷ்டா<sup>2</sup>க்ரு<sup>3</sup>மிபி<sup>4</sup>ருத்<sup>3</sup>வேகீ<sup>3</sup> க்ஷோப<sup>4</sup>ஜோ ருதி<sup>4</sup>ராதி<sup>3</sup>அஜ: || 81 ||

தி<sup>3</sup>வ்யஸ்சாநந்த<sup>3</sup>ஜஸ்சைவ த்<sup>3</sup>விதா<sup>4</sup> க்<sup>2</sup>யாதோ<sup>5</sup>த்<sup>3</sup>ப<sup>4</sup>தோ ரஸ: |  
தி<sup>3</sup>வ்யத<sup>3</sup>ர்ஸநஜோ தி<sup>3</sup>வ்யோ ஹர்ஷாதா<sup>3</sup>நத<sup>3</sup>ஜ: ஸம்ரு<sup>3</sup>த: || 82 ||

[ அத்<sup>2</sup> ஸாந்தோ நாம ஸமஸ்தா<sup>2</sup>யிபா<sup>4</sup>வாத்மகோ மோக்ஷப்ரவர்தக: | ஸ து  
தத்தவஜ்ஞாநவைரா<sup>3</sup>க்யாஸயஸூத்<sup>3</sup>யாதி<sup>3</sup>பி<sup>4</sup>ர்விபா<sup>4</sup>வை: ஸமுத்பத்<sup>3</sup>யதே | தஸ்ய  
யமநியமாத்<sup>4</sup>யாத்மத்<sup>4</sup>யாநதா<sup>4</sup>ரணோபாஸநஸர்வபூ<sup>4</sup>தத்<sup>3</sup>யாலிங்க<sup>3</sup>க்<sup>3</sup>ரஹணாதி<sup>3</sup>பி<sup>4</sup>-  
ரநுபா<sup>4</sup>வைரபி<sup>4</sup>நய: ப்ரயோக்தவ்ய: | வ்யபி<sup>4</sup>சாணஸ்சாஸ்ய  
நிர்வேத<sup>3</sup>ஸம்ரு<sup>3</sup>தித்<sup>4</sup>ரு<sup>3</sup>திஸர்வாஸர்மஸௌஸ்தம்<sup>4</sup>பீரோமாஞ்சாத<sup>3</sup>ய: |  
அத்ரார்யா: ஸ்லோகாஸ்ச ப<sup>4</sup>வந்தி -

மோக்ஷாத்<sup>4</sup>யாத்மஸமுதத்<sup>2</sup>ஸ்தத்தவஜ்ஞாநார்த<sup>2</sup>ஹேதுஸம்யுக்த: |  
நை:ஸ்ரேயஸோபதி<sup>3</sup>ஷ்ட: ஸாந்தரஸோ நாம ஸம்ப<sup>4</sup>வதி ||

பு<sup>3</sup>த்<sup>3</sup>தீ<sup>4</sup>நத்<sup>3</sup>நியகர்மேந்த<sup>3</sup>நியஸம்ரோதா<sup>4</sup>த்<sup>4</sup>யாத்மஸம்ஸ்தி<sup>2</sup>தோபேத: |  
ஸர்வப்ராணிஸுக<sup>2</sup>ஹித: ஸாந்தரஸோ நாம விஜ்ஞேய: ||

ந யத்ர து:<sup>3</sup>க<sup>2</sup>ம் ந ஸுக<sup>2</sup>ம் ந த்<sup>3</sup>வேஷோ நாபி மத்ஸர: |  
ஸம: ஸர்வேஷு பூ<sup>4</sup>தேஷு ஸ ஸாந்த: ப்ரதி<sup>2</sup>தோ ரஸ: ||


பா<sup>4</sup>வா விகாரா ரத்யாத்<sup>3</sup>யா: ஸாந்தஸ்து ப்ரக்ரு<sup>3</sup>திர்மத: |  
விகார: ப்ரக்ரு<sup>3</sup>தைர்ஜாத: புநஸ்தத்ரைவ லீயதே |  
ஸ்வம் ஸ்வம் நிமித்தமாஸாத்<sup>3</sup>ய ஸாந்தாத்<sup>3</sup>பா<sup>4</sup>வ: ப்ரவர்ததே ||

புநர்நிமித்தாபாயே ச ஸாந்த ஏவோபலீயதே |  
ஏவம் நவரஸா த்<sup>3</sup>ரு<sup>3</sup>ஷ்டா நாட்யஜ்ஞைரூர்லக்ஷணாந்விஅதா: || ]  
ஏவமேதே ரஸா ஜ்ஞேயாஸ்த்வஷ்டெள லக்ஷணலக்ஷிதா: |  
அத ஊர்த்<sup>4</sup>வம் ப்ரவக்ஷயாமி பா<sup>4</sup>வாநாமபி லக்ஷணம் || 83 ||

இதி பா<sup>4</sup>ரதீயே நாட்யஸாஸ்த்ரே ரஸாத்<sup>4</sup>யாய: ஷஷ்ட: <sup>2</sup> ||

Encoded by Padmakar Dadegaonkar dadegaonkar@yahoo.com

pdf was typeset on March 24, 2024

——  
Please send corrections to [sanskrit@cheerful.com](mailto:sanskrit@cheerful.com)

